

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 3 від 24.03.2025 року

Голова Приймальної комісії

Олександр ТУРУНЦЕВ

Програма
фахового іспиту з економіки

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Спеціальність: С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізаціями)
Освітня програма: 1.С1.00.01 Економіка міста. Урбаністика

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри міжнародної
економіки
протокол № 3 від «05» березня 2025 р.
Завідувачка кафедри

Валерія ЛОЙКО

КИЇВ – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового іспиту з економіки (далі – Програма) є нормативним документом Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою міжнародної економіки Факультету економіки та управління на основі освітньо-професійної програми 1.С1.00.01 Економіка міста. Урбаністика спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) першого (бакалаврського) рівня освіти.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України.

Фаховий іспит проводиться за основними дисциплінами навчального плану підготовки абітурієнтів на основі здобутого ступеня вищої освіти та відповідно до п. 2.1.7. Правил прийому до Київського столичного університету імені Бориса Грінченка в 2025 році.

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на другий курс спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями).

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на другий курс спеціальності 051 «Економіка».

Мета фахового іспиту – перевірка теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів і відповідності її вимогам підготовки студента до навчання на II курсі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями).

Фаховий іспит проводиться у формі тестування, що здійснюється протягом 60 хвилин в системі електронного тестування Університету (освітнє середовище Moodle), що дозволить оцінити рівень підготовки абітурієнта та визначити його потенціал і можливості для навчання на спеціальності.

Фаховий іспит передбачає відповідь на 30 тестових завдань закритого типу простої множинної форми: у кожному завданні потрібно вибрати одну правильну відповідь із чотирьох запропонованих. Тестові завдання охоплюють весь зміст програми і добираються випадковим чином.

Фаховий іспит проводиться із суворим дотриманням принципів академічної доброчесності, що передбачає недопустимість списування, фальсифікацій та обману. При порушенні абітурієнт відсторонюється від подальшого проходження іспиту з підсумковою оцінкою незадовільно. При виконанні завдань не допускається користування будь-якою літературою та джерелами Інтернет.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Тема 1. Ринковий механізм та його основні елементи

Сутність ринкової економіки. Функції ринку та структура ринку. Класифікація ринків: ринок праці, ринок засобів виробництва, ринок землі, ринок споживчих товарів та послуг, фінансовий ринок, ринок інтелектуального капіталу, ринок інформації. Складові ринкової інфраструктури.

Сутність попиту. Закон попиту. Нецінові фактори попиту. Сутність пропозиції. Закон пропозиції. Нецінові фактори пропозиції. Ринкова рівновага. Сутність ринкової ціни. Вплив цінових та нецінових факторів на зміну параметрів ринкової рівноваги.

Поняття номінальної та реальної ціни. Індекс цін споживчих товарів.

Тема 2. Діяльність підприємств у ринковій системі

Господарська діяльність та ознаки її здійснення. Підприємство як суб'єкт господарювання. Класифікація підприємств за різним класифікаційними ознаками. Господарські товариства, їх характеристика.

Витрати виробництва. Сукупні, постійні і змінні витрати. Середні витрати. Особливості динаміки середніх постійних і середніх змінних витрат. Поняття граничних витрат.

Ефект зростання масштабів виробництва та фактори, що йому сприяють. Втрати від масштабів виробництва. Постійна віддача від масштабів.

Поняття точок беззбитковості. Сутність прибутку та рентабельності.

Аналіз сукупних та граничних величин при визначенні оптимального обсягу виробництва. Основне правило максимізації прибутку.

Сутність поняття «конкуренція». Функції конкуренції у ринковій економіці. Види конкуренції: досконала (чиста) та недосконала; внутрігалузева та міжгалузева; монополістична та олігополістична; цінова та нецінова. Характеристикам основних типів ринкових структур: досконалої конкуренції, монополії, олігополії, монополістичної конкуренції. Захист суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції. Антимонопольна політика в Україні.

Тема 3. Ринки виробничих ресурсів

Загальна характеристика і особливості ринку виробничих ресурсів. Формування попиту на фактори виробництва. Похідний характер попиту на ресурси. Фактори, що спричиняють зміни у попиті на ресурси.

Ринок праці: загальна характеристика. Заробітна плата. Номінальна і реальна заробітна плата. Механізм визначення реальної заробітної плати.

Процентний дохід на капітал. Механізм нарахування простих та складних процентів. Поняття дисконтування. Визначення доцільності інвестування ресурсів шляхом дисконтування капіталу і доходу.

Ринок природних ресурсів. Попит та пропозиція землі. Рента як дохід на ресурси зі сталою пропозицією. Чиста економічна (абсолютна) рента. Диференціальна рента.

Тема 4. Державне регулювання ринкової економіки

Вади ринку, необхідність та сутність державного регулювання ринкової економіки. Типи економічних систем: традиційна, ринкова, командно-адміністративна, змішана.

Функції та сфери державного регулювання. Економічні та адміністративні методи державного регулювання ринкової економіки. Економічний лібералізм та економічний дирижізм.

Тема 5. Основні показники системи національних рахунків

Особливості національного рахівництва. Валовий внутрішній продукт: суть та методи розрахунку. Валовий національний продукт. Національний дохід. Особистий дохід. Номінальний і реальний ВВП.

Тема 6. Макроекономічна нестабільність

Циклічність як закономірність розвитку економіки. Суть економічного циклу та його фазова структура. Види економічних циклів.

Поняття безробіття. Види та причини безробіття. Поняття робочої сили, визначення рівня безробіття. Природний рівень безробіття. Соціально-економічні наслідки безробіття. Потенційний рівень ВВП. Відставання ВВП та закон Оукена.

Інфляція як форма прояву і причина макроекономічної нестабільності. Вимірювання інфляції. Види та причини інфляції. Економічні наслідки інфляції.

Тема 7. Закономірності розвитку світового господарства.

Економічні аспекти глобальних проблем

Поняття та структура сучасного світового господарства. Міжнародний поділ праці. Формування світового ринку. Інтернаціоналізація виробництва та капіталу. Особливості світового руху товарів, капіталу, робочої сили. Показники, що їх характеризують.

Причини виникнення та соціально-економічна сутність глобальних проблем. Основні глобальні проблеми та їх класифікація. Шляхи розв'язання глобальних проблем. Міжнародні організації: суть та класифікації.

Тема 8. Основи підприємництва

Підприємництво як сучасна форма господарювання. Характеристика суб'єктів та об'єктів підприємницької діяльності. Принципи, складові та функції підприємництва. Форми та види підприємництва. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності. Ліцензування підприємницької діяльності. Загальна та спрощена системи оподаткування підприємницької діяльності.

Тема 9. Основи менеджменту та маркетингу

Суть та цілі маркетингу. Маркетингові функції. Сучасні концепції маркетингу. Типові підходи до побудови системи маркетингу у бізнесі, їх переваги та недоліки.

Суть та функції менеджменту. Сфери менеджменту. Методи та принципи успішного менеджменту.

Тема 10. Історія економічної думки

Меркантилізм. Історичні умови виникнення та етапи розвитку. Економічна політика меркантилізму і сучасність.

Виникнення класичної школи політичної економії.

Історична школа. Критика класичної школи. Теорії державного регулювання економіки. Марксистська економічна теорія.

Маржиналістська революція та її зв'язок зі змінами у світовому господарстві.

Формування неокласичної традиції в політичній економії. Кембріджська школа. Економічна теорія А. Маршалла.

Основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.). Марксистська течія в українській економічній думці. Проблеми ринкового розвитку у працях І. Вернадського, С. Подолинського. Теорія цінності та економічної кон'юнктури М. Тугана-Барановського. Економіко-математичні дослідження Є. Слуцького.

Світова економічна криза 1929-1933 рр. та її вплив на розвиток капіталістичних країн. Становлення різних систем макроекономічного регулювання. Суть кейнсіанства.

Виникнення й загальна характеристика неолібералізму. Неоліберальні теорії державного регулювання економіки. Інституціональний напрям економічної думки як обґрунтування соціального контролю суспільства над економікою.

Неолібералізм та неоконсерватизм. Монетаризм як основна школа сучасної неокласики. Нео- та посткейнсіанство. Розвиток неінституціоналізму. Концепції технологічного детермінізму. Теорія "стадій економічного зростання" В. Ростоу, концепції індустріального суспільства П. Дракера, Р. Арона, Дж. Гелбрейта.

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Мають право бути підприємцями в Україні такі суб'єкти:

- а) громадяни інших держав
- б) іноземні держави
- в) особи, що мають непогашену судимість за злочин
- г) релігійні установи

2. Непрямим податком є:

- а) мито
- б) екологічний податок
- в) податок на доходи фізичних осіб
- г) плата за землю

3. У короткостроковому періоді фірма виробляє 500 одиниць продукції. Середні змінні витрати дорівнюють 2 грн., а середні постійні – 0,5 грн. Сукупні витрати складуть:

- а) 2,5 грн.
- б) 1250 грн.
- в) 750 грн.;
- г) 1100 грн.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- 1. Економіка: теорія і практика. Підручник/ Галушка З.І., Поченчук Г.М. - Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2020. - 232 с.
- 2. Мікроекономіка: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей перший (бакалаврський) РВО/ укл. О.А. Кулініч, Котко Я.М. [Електронний ресурс] – Х.: ДБТУ, 2024. 42 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/58237/1/Microeconomica_konspekt_%202024.pdf
- 3. Мікроекономіка : навч. посіб. / С. В. Васильєв, Є. А. Кобець, О. О. Масляєва. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/9877/1/%D0%9C%D1%96%D0%BA%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1.pdf>
- 4. Пилипенко Н.М. Макроекономіка: конспект лекцій. Суми, 2023. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/10444/1/Конспект%20лекцій%20макроекономіка%202023.pdf>
- 5. Фісуненко Н.О., Альошина Т.В., Сидоров О.А., Мячин В.Г. Макроекономіка: навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2023. 148 с. URL: http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/13272/1/Макет_посібник%20макроекономіка.pdf
- 6. Макроекономіка: Практикум: навч. посіб. для студ. спец. ра спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська.

- Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/59187a65-22b8-43bf-87cb-22c1e3843caa/content>
7. Небога Т., Вдовиченко А. Історія економіки та економічної думки : навч. посібник / ОДАУ. Вид. 2-ге. Одеса : Астропринт, 2024. 140 с.
 8. Основи підприємницької діяльності : підручник / за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2022. – 515 с. URL: <https://www.tkfk.te.ua/wp-content/uploads/2024/02/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%92.%D0%9C-%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>
 9. Маркетинг : навч. посіб. для підготовки до атестаційного іспиту здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг» / за ред. А. В. Вербицької, С. О. Полковниченко. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2024. – 276 с. URL: https://ir.stu.cn.ua/jspui/bitstream/123456789/30350/1/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2024_.pdf
 10. Менеджмент. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Вид. 2-ге переробл. і допов. / Страпчук С. І., Миколенко О. П., Попова І. А., Пустова В. В. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2025. 356 с.

Додаткова

1. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навч. посіб. / Мацелюх Н. П. та ін. - Ірпінь, 2018. - 298 с.
2. Козакова О.М. Макроекономіка : підручник / О.М. Козакова, Е.М. Забарна. Херсон : Олді-плюс, 2019. 428 с.
3. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч.: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020.
4. Ущатовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущатовський. – Житомир: Житомирська політехніка, 2020. – 144 с
5. Назарчук Т.В., Косіюк О.М. Менеджмент організацій: навч. посіб.. К.: Центр учбової літератури, 2018. 560 с.